

Nr 35.

Av herr **Vennerström**, om *ändrad lydelse av § 9 riksdagsordningen.*

Det socialdemokratiska vänsterpartiet ställer sig principiellt på enkamarsystemets ståndpunkt. Denna uppfattning kommer ock att hävdas av den socialdemokratiska vänstern i riksdagen i år likaväl som föregående år. Emellertid kan det förmodas, att motion om enkamarsystem icke med riksdagspartiernas nuvarande sammansättning vinner riksdagens bifall. Så länge nu första kammaren finnes till, bör dock varje förslag till demokratisering av dess grunder från vänstersocialistisk sida stödjas. I ett avseende är grunden för första kammaren så lagd, att alla förnuftiga partier borde kunna vara med om dess förändring. Det förut gällande villkoret, att antingen 3,000 kronors årlig inkomst under de senaste tre åren eller ock äganderätt under lika lång tid av fastighet till ett taxeringsvärde av minst 50,000 kronor kräves för valbarhet till första kammaren, har icke längre någon rimlig eller förnuftig mening. Allra minst i ett demokratiskt tidevarv.

Kravet på borttagande av de gamla censusbestämmelserna är väl motiverat. Ett bibehållande allt fort av denna penninggaranti överensstämmer varken med den moderna tidens eller den nya författningens tendens att ur det medborgerliga livet banulysa penningen såsom mätare å personlighetens värde. Ett mycket stort antal dugande personer, som i sin hemtrakt åtnjuta det största förtroende och äro väl kvalificerade att vara folkets representanter i första kammaren, utestängas genom detta onödiga penningstreck från valbarhet till första kammaren, detta till uppenbar skada för samhället. Urtima landstingens val till första kammaren som-

maren 1919 visar drastiska exempel på absurditeten i denna censusbestämmelse för valbarhet. Den satte ibland en del partier i de största trångmål vid utseendet av lämpliga representanter.

Hur den verkade för den socialistiska *industriarbetarklassens* vidkommande, kan illustreras med Västernorrlands län. Där sökte den socialdemokratiska vänstergruppen med ljus och lykta efter en valbar arbetare. Varken i Västernorrlands, Västerbottens eller Jämtlands län kunde en sådan sällsynt fågel jagas upp. I hela Västernorrlands län, som dock är ett av landets vänstersocialistiskt starkaste län, fanns blott en enda valbar vänstersocialist, en folkskollärare. Med de senaste årens höjda löner kommer visserligen arbetarnes valbarhet till första kammaren att ökas. Men alltså kommer dock denna censusbestämmelse att utöva en obehörig gallring vid kroppsarbetarnas representation i första kammaren.

Samma olägenhet vållas den *jordbrukande befolkningen*. Godsägarna, som ha fastigheter taxerade till mer än 50,000 kronor, komma in, men de smärre jordbrukarna kunna icke sända in sina egna män. Småbönderna, arrendatorerna, torparna hållas utanför. Hur detta penningstreck verkar för böndernas vidkommande, har man ett rent avskräckande exempel på i senaste val till första kammaren från Kronobergs läns landsting. Under partibeteckningen »Jordbrukare» representerande bondeförbundet och jordbrukarnas riksförbund hade bondeförbundet uppsatt tre kandidater och fått en förklarad vald. Då valet överklagades, måste regeringsrätten förklara samtliga tre icke valbara, den ena emedan namnet var otydligt, och de två andra, emedan ingendera skattat till staten för minst 3,000 kronors inkomst de tre sista åren eller ägt fastighet till ett taxeringsvärde av minst 50,000 kronor. Ehuru proportionellt berättigade därtill erhöilo bondeförbundarna därför intet mandat och deras mandat övergick till annat parti.

Med bibehållande av denna censusbestämmelse blir *kvinnornas* valbarhet till första kammaren icke mycket värd. Rätten att invälja en kvinna i första kammaren blir begränsad till ett ytterst obetydligt fåtal. De gifta kvinnorna bli så gott som alldeles uteslutna, emedan gifta kvinnor, som skatta för 3,000 kronors egen inkomst eller för fastighet värd 50,000 kronor, icke existera annat än i undantagsfall. Antalet ogifta självförsörjande kvinnor, som hålla det ekonomiska måttet för valbarhet till första kammaren, är ock ytterst ringa. Denna censusbestämmelse måste bort, om kvinnornas valbarhet till första kammaren skall ha annat än pappersvärde.

Härmed yrkas,

att riksdagen ville som vilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga följande ändrade lydelse av § 9 riksdagsordningen:

»Till ledamot i första kammaren kunna endast väljas i kommunernas allmänna angelägenheter röstberättigade män och kvinnor som uppnått 35 års ålder.»

Stockholm den 16 januari 1920.

Ivar Vennerström.

